

ρίας, ἀφελείας και σατανικότητος, σεμνότητος και ἀδιαντροπίας. "Αλλοτε μὲ ξάφνιαζε μὲ τὸν κυνισμὸν τῆς καὶ ἄλλοτε μὲ συγκινοῦσε μὲ τὰ καλὰ τῆς αἰσθήματα. Δέν μπορούσα ἀκόμη νὰ καταλάθω ἢν εἶχε μετανοήσει πραγματικά γιὰ τὸ φριχτὸ ἔγκλημά της. Μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὰ θύματά της, ἄλλοτε μὲ οἶκο καὶ ἄλλοτε μὲ περιφρόνησι, μὲ μῖσος σχεδόν!... Σ' αὐτές τὶς στιγμὲς, εἶχα τὴν ἐντύπωσι διὰ τὴν γυναικανά αὐτὴ μπορούσε νὰ δηλητηριάσῃ κι' ἄλλους ἐφτὰ ἀνθρώπους γιὰ μιὰ κορδέλλα ἢ ένα μικρὸ καθρεφτάκι... Τὶ τὰ θέλετε, δημως, κάθε φορά που βρισκόμουν κοντά τῆς, λησμονοῦσα καὶ τοὺς ήγικούς ἐνδοιασμούς μου καὶ τὰ ἑρωτηματικὰ ποὺ μὲ θασανίζαν, γιὰ νὰ μεθύσω μὲ τὴ γλύκα τῶν χειλιῶν τῆς..

Ξαφνικά, παρατήρησα κάποια ἀλλαγὴ στὴν στάσι τῆς Μαρίας ἀπέναντί μου. Ή παράξενη αὐτὴ γυναικανά φαινότανε σὰν νὰ μὲ ἀπέφευγε, σὰν νὰ μὲ εἶχε βαρεθῆ. Δέν ἐρχότανε ταχτικὰ στὰ ραντεβοῦ μας ἢ μ' ἄφηνε νὰ τὴν περιμένω μιὰ δλόκληρη ὥρα. Καὶ ὅταν ἐρχότανε, ήταν μᾶλλον ἐπιφυλακτικὴ μαζύ μου, συγκρατημένη στὰ χάδια τῆς καὶ στὰ φιλιά τῆς. Όσο περισσότερο ἀφωσιωνόμουν ἔγὼ σ' αὐτὴν, τοσοῦ η Μαρία φαινότανε σὰν νὰ ἡθελε νὰ διακόψουμε τὶς σχεσεις. Τοῦ κάκου προσπαθοῦσα νὰ θερμάνω καὶ πάλι τὴν καρδιά της. Γάρ ἑρωτικὰ μου παράπονα, ή ίκεσίες μου καὶ ή φλόγα τοῦ πάθους μου, ἀφηνάν· τὴν Μαρία ἀδιάφορη... Δέν ἡζερα πειά τι νὰ βάλω μὲ τὸν νοῦ μου...

"Ἀρχισα νὰ τὴν παρακολουθῶ ἐπειδὴ εἶχα τὴν υπόνοια διὰ τὴν χάρισε σ' ἄλλον τὴν καρδιά τῆς καὶ τὰ φιλιά τῆς. Καὶ δυολογῶ τώρα, χωρὶς βέβαια νὰ θέλω νὰ δικαιολογήσω τὸν ἔσαυτό μου, διὰ τὴν ἡμουν ἀποφασισμένος νὰ σκοτώσω τὸν ἀντίζηλο μου. Μὰ δέν μπόρεσα νὰ πιάσω τὴν Μαρία μὲ κανέναν ἄλλον.

Σὰν ἀστραπὴ διαδόθηκε ἔνα πρωὶ στὸ κολασμένο νησὶ μας η εἴδησις διὰ τὴν Μαρία αὐτοκτόνησε, φυτεύοντας μιὰ σφαίρα στὸν κρόταφο τῆς. Κανεὶς δέν μπόρεσε νὰ ἔξηγησῃ τὰ αἴτια ποὺ ἔκαναν τὴν γυναικανά αὐτὴν νὰ πάρῃ τέτοια ἀπόφασι, οὔτε καὶ αὐτὸς ὁ ἄντρας τῆς.

"Ο θάνατος τῆς Μαρίας μᾶς βύθισε δλους σὲ κατάπληξι καὶ λύπη. Κι' ἀπ' δλους περισσότερο λυπηθηκα ἔγὼ... Καὶ τὸ δικό μου τὸ μαρτύριο ἦταν μεγαλύτερο γιατὶ δέν μποροῦσα νὰ ἐκδηλώσω τὸν πόνο μου, ν' ἀγκαλιάσω τὴν Μαρία ἐστω καὶ νεκρή καὶ νὰ φιλήσω γιὰ τελευταία φορά τὰ χείλη τῆς, τὰ χείλη αὐτὰ ποὺ μὲ εἶχαν μεθύσει μὲ τὸ διαθολικὸ ἄρωμά τους...

Μιὰ ὄλοκληρη ἐθδομάδα, δέν εἶχαμε ἄλλο θεμα συζητήσεως ἀπό τὸν θάνατο τῆς Μαρίας. Γιατὶ αὐτοκτόνησε; Ποιοὶ λόγοι τὴν ἔκαναν νὰ βαρεθῆ ξαφνικά τὴν ζωή της; Φαινότανε τόσο εύτυχισμένη κοντά στὸν ἄντρα τῆς! Πάντοτε γελοῦσε καὶ τὰ μάτια τῆς ἔλαμπαν ἀπὸ χαρά... Μήπως ἀγάπησε κανένα στὸ νησὶ καὶ κείνος τὴν περιφρόνησε; Μὰ δλοι ἀπέκλεισαν τὴν πιθανότητα αὐτὴν. "Ολοὶ ήσαν ἑρωτευμένοι μὲ τὴν Μαρία καὶ ἢν ἔκεινη διάλεγε κανέναν, αὐτὸς θὰ ἐπεφτε ἀμέσως στὴν ἀγκαλιά τῆς... Οὔτε κἀν πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μου η σκέψις διὰ τὸ μαρτύριο της Μαρία αὐτοκτόνησε ἔξ αἰτίας μου, ἀφοῦ εἶχε πάψει νὰ μ'

"Υστερ' ἀπὸ δεκαπέντε μέρες, δλοι οἱ θαυμασταὶ τῆς Μαρίας τὴν εἶχαν λησμονήσει. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἄντρας τῆς φαινότανε σὰν νὰ παρηγορίθηκε γιὰ τὸν θάνατο τῆς συντρόφισσάς του. "Εγὼ μονάχα ἀναστέναζα βαθειά, κάθε φορά ποὺ ἀναπολοῦσα τὰ παραφορά ἀγκαλιάσματα τῆς φίλης μου καὶ τὰ αἰνιγματικά τῆς μάτια..."

Πέρασε ἔνας περίπου χρόνος. "Ενα βράδυ, ὁ Καρνός, μόλις μὲ εἶδε νὰ μπαίνω στὸ κατάστημά του, μοῦ ἐκανε νόημα διὰ τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξίαν του εἶνε ἀνάγκη ἔργασίας, ὅχι μόνον ἀτομικῆς ἔργασίας ἐνός ἔκαστου, ἄλλα καὶ τῆς συνολικῆς ὅλων μας".

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

"Ἐπηρεάζονται τὰ ζῶα ἀπὸ τὴ μουσική;

— Ναι, ἀπαντᾷ ἀδιστάκτως στὸ ἐρώτημα αὐτὸ διασημός φυσιοδίφης Μάντ, ὁ ὁποῖος βεβαιώνει διὰ τὴ μουσικὴ προκαλεῖ σ' αὐτὰ τὰ ίδια περίπου συναισθήματα ποὺ προκαλεῖ καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Αὐτὸ ισως νᾶνε λιγάκι ύπερβολικό. Πάντως, τὸ βέβαιο εἶνε διὰ τὴ μουσικὴ ἔξασκει ἐπίδρασι σὲ ώρισμένα ζῶα.

"Ο σκύλος, π. χ. λένε, διὰ εἶνε πολὺ εύαίσθητος στὴ μουσικὴ καὶ ἔχει πολὺ ίδιότροπα γοῦστα.

Διηγοῦνται μάλιστα, διὰ τὴν κάποιος σκύλος ψόφησε ἀπὸ τὸ «κακό» του, ἐπειδὴ ἦταν ἀναγκασμένος ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ ν' ἀκούῃ τὸ «φάλτσο» βιολί του κυρίου του!...

"Ἐπίσης καὶ η γάτα, διὰ τὸ ἀκούση κακή μουσική, ἀρχίζει νὰ νιαουρίζῃ ἄγρια, προσπαθῶντας νὰ ἐκδηλώσῃ ἔτσι τὴ δυσαρέσκεια τῆς.

Τὸ ζῶο δημως ποὺ ἐπηρεάζεται περισσότερο ἀπ' δλα τὸ ἄλλα ἀπ' τὴ μουσικὴ, εἶνε τὸ ἄλογο.

Οι ἡχοι ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὰ χάλκινα ὅργανα καὶ ίδιατέρως ἀπὸ τὴν σάλπινγα, προξενοῦνται δηλαδὴ στὸν άλογο μιὰ ἐντελῶς ξεχωριστὴ συγκίνησι.

"Ἐνας ἄλλος φυσιοδίφης, διὰ τὴν Χόθ, ἐμελέτησε τὸ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς στὸν ἐλέφαντα καὶ στὸ λιοντάρι.

Παρετήρησε δὲ διὰ τὰ ζῶα αὐτὰ ἔχουν πολὺ ίδιότροπες μουσικὲς προτιμήσεις. Εύχαριστοῦνται δηλαδὴ στοὺς βροντερούς κι' ἀκανόνιστους ἥχους, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας η σιγαλή ἀρμονία τὰ ἔξερεθίζει.

Εἶνε πασίγνωστη ἐπίσης η Ιστορία τοῦ Γάλλου ἐπαναστάτου Πελλισών, διὰ τὸν οποῖος, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔγκαθείρεως του στὴ Βαστιλλη, εἶχε ἔξημερώσει μὲ τὴ μουσικὴ μιὰ ἀράχηνη, διὰ τὸν οποῖοι εἶχε συνηθίσει νὰ κατεβαίνῃ σὲ ώρισμένες ὥρες καὶ νὰ παίρνῃ τὸ πρόγευμά της καὶ τὸ δεῖπνο της μέσα ἀπ' τὴ φούχτα τοῦ φυλακισμένου της φίλου.

"Η ἀράχηνη αὐτὴ εἶχε ἀκόμα τὴν ἀντιλαμβάνεται ώρισμένες διαταγές, τὶς ὁποῖες τῆς ἐδίδοντο διὰ μουσικῶν τόνων.

Μιὰ μέρα, δημως, ἔνας βάρβαρος δεσμοφύλαξ ἔπιασε τὴν ἀξιοθαύμαστη καὶ ἀθώα ἐκείνη ἀράχηνη καὶ τὴν πάτησε κάτω ἀπ' τὴ φτέρνα του, λέγοντας στὸν κατάπληκτο Πελλισών, διὰ τὸν κανονισμὸν τῆς φυλακῆς δέν ἐπέτρεπε στοὺς καταδίκους νὰ ἔχουν... συντροφιά!

— Σήμερα τὸ μεσημέρι, βρῆκα κάτω ἀπὸ τὸ χαλὶ τοῦ δωματίου μας, ἔνα γράμμα ποὺ μοῦ εἶχε γράψει η Μαρία πρὶν αὐτοκτονήσῃ... "Η ἐπιστολὴ αὐτὴ θὰ ἔπεσε, φαίνεται, στὸ πάτωμα καὶ θὰ σκεπάστηκε κάτω ἀπὸ τὸ χαλὶ χωρὶς νὰ τὴν προσέξῃ κανεὶς... Σήμερα μόλις τὴν βρῆκα... "Η Μαρία μοῦ ἔγραψε διὰ τὸν αὐτοκτονοῦσε ἐπειδὴ ἀγάπησε κάπιον καὶ η ἀγάπη της γι' αὐτὸν τὴν ἔκανε νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὸ παληὸ της ἔγκλημα καὶ νὰ ἀγδιάσῃ τὸν ἔσαυτό της... Δέν φανέρωσε στὸν ἀγαπημένο της τίποτα ἀπὸ τὴν ἀγωνία ποὺ δοκίμασε.... Καὶ ἀποφάσισε ξαφνικά νὰ σκοτωθῇ γιὰ νὰ γιντώσῃ ἀπὸ τὸ μαρτύριο αὐτὸ...

Πορ' δλη τὴν ταραχὴ μου, βρῆκα τὴ δύναμι νὰ ρωτήσω:

— Μὰ γιατὶ τὰ λές αὐτὰ σὲ μένα ίδιαιτέρως;...

"Ο καταστηματάρχης σήκωσε τότε τὸ κεφάλι του καὶ μοῦ ἔβριξε ἔνα παράξενο βλέμμα — ἔνα βλέμμα ποὺ μοῦ ἔδωσε νὰ καταλάθω διὰ τὰ ήξερε δλα... καὶ ἀρχίσει νὰ κλαίη.

"Εκλαψα κι' ἔγὼ μαζύ του, συντριμένος ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψη ποὺ μοῦ ἔκανε διὰ τὸν Καρνό, ποὺ ἐνώ ήξερε διὰ τὴν γυναικα του εἶχε φίλο, δέν τολμούσε νὰ παραπονεθῇ.

"Κλαίγαμε κ' οἱ δυὸ τὴν Μαρία, τὴν φαρμακεύτρια...

ΠΩΛ ΜΠΟΝΝΕΤΑΙΝ

"Εκλαψα κι' ἔγὼ μαζύ του συντριμμένος.

I. ΜΕΤΑΞΑΣ

('Απὸ τὸν λόγον του εἰς Χανιά)